

ELŐFIZETÉSI ÁRA :		FŐSZERKESZTŐ :		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :	
EGÉSZ ÉVRE	16.— K	NEGYED ÉVRE	4.— K	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.	
FÉL ÉVRE	8.— K	EGYES SZÁM	—60 K	TELEFON 108—00.	
				HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.	

Nevelési alap.

Az O. M. B. és K. E. körmöcbányai osztálya a múlt évben Nagybányán tartott bányászati kongresszus azzal az indítvánnyal állott elő, hogy létesítsenek az egyesület kebelében egy nevelési segélyalapot.

Ennek az alapnak az lenne a célja, hogy évenként segítse az egyesületnek azon tagjait, akik akár a közép, vagy felsőbb iskolákkal rendelkező városoktól távoleső lakhelyük, akár pedig gyermekeik nagy száma, vagy mostoha anyagi helyzetük miatt önerejükől nem képesek tanításra érdemes gyermekeiket magasabb iskoláztatásban részesíteni. A segélyezésnél előnyben részesítenék az egyesület néhai tagjainak árváit s ezek segélyezése már az elemi iskolában kezdődhetnék.

Az alap létesítésének előmunkálataival megbízott négytagú bizottság a múlt év december havának 28-án kelt jelentésében a cél elérésére két módot ajánlott, úgymint: 1. állami, közelebről a pénzügyminisztérium útján, és 2. társadalmi uton való előteremtését az alapnak. Az alapnak közadakozás által való összegyűjtésére a bizottság 7 pontban sorolja föl az utakat-módokat.

Lapunk március 9. számában megemlékeztünk a körmöcbányai osztály ez évi február hó 22-én tartott rendes gyűléséről s rövidesen ismertettük az osztálynak a kiküldött bizottság jelentésére adott választát. Az ügy azonban olyan nemes és annyira közérdekű, hogy nem elégedhetünk meg a tények rövid hirasával. Lapunk vezetőhelyén bátorkodunk a nevelési segélyalap ügyének néhány sort szentelni abban a hitben, hogy legjobb szándékunkat senki sem fogja félremagyarázni.

Először is két kérdést kell feltennünk.

Az első: *Szükséges-e a nevelési segélyalap?*

A második: *Lehet-e azt egyáltalán és ha lehet, milyen módon kell megvalósítani?*

Lássuk az első kérdést. Szükséges-e a nevelési segélyalap?

Az O. M. B. és K. E. tagjai javarészt bányász-technikusok, akiket élethivatásuk a bánya- és kohóüzemekhez köt. Ezek a bánya- és kohóüzemek pedig tudvalevőleg nagyjából távol vannak olyan városoktól, ahol közép- és felsőbb iskolák vannak, azért a bányász- és kohász-technikusnak s a bánya- és kohóműveknél alkalmazott hivatalnoknak ólomsúllyal nehezedik vállára gyermekei iskoláztatásának a gondja. Ezek a gondok még nyomasztóbbak akkor, ha az illető sokadmagával van és egyszerre több gyermekét

is kellene a tudomány emlőjén tápláltatnia. A B. és K. egyesület tagjai 70%-ának tudomásunk szerint fizetése alul marad életének legnagyobb részében a 4000 koronán. Tegye mindenki a szívére a kezét és mondja meg, hogy egy 4000 koronás fizetést húzó hivatalnok képes-e két gyermeket magasabb iskolákba járatni anyagi erejének legnagyobb megfeszítése nélkül, ha az az iskola lakóhelyétől idegen városban van? Pedig a legtöbb hivatalnoknak nem kettő, hanem több gyermeket is kell valószínűleg egyszerre iskoláztatni. És hogy meg kell az ilyen iskoláztatás költségeit szűkölnie az otthonmaradt szegény, több tagu hivatalnok családnak. Főlölesleges ezt esetelni. Sehol a világon nincsenek olyan szárnalmas példái a hivatalnok nyomoruságnak, mint nálunk. És ez alól a nyomoruság alól a bányász- és kohász-technikusok és hivatalnokok sincsenek kivéve.

Nem tartjuk föltétlen csapásnak azt, ha egy magasan képzett, diplomás ember gyermekeinek nem képes felsőbb iskoláztatást adni s iparosnak, kereskedőnek neveli őket. Ma úgy vagyunk, hogy egy arravaló gyermek az ipari és kereskedelmi életpályákon tiszteltebb és anyagilag előnyösebb helyzetet tud magának biztosítani, mint a magasabb iskoláztatást feltételező, diplomás pályákon. Mégis a nemzet szellemi erőgazdaságának a vesztesége az, ha a szülők szegénysége folytán egy *arravaló* gyermek nem szeretheti meg a magasabb szellemi műveltséget. A bányászat és kohászat körében alkalmazott magasabb képzettségű hivatalnokoknak is törekedniük kell arra, hogy az ő arravaló gyermekeik anyagiak híján le ne maradjanak a képességüknek legmegfelelőbb életpályákról.

És még egyet. Alig van életpálya, mely olyan veszedelmes volna, mint a bányászat- és kohászattal egybekötött életpályák. Egy életpályán sem lehet olyan könnyen munkaképtelen a családfőntartó, mint ezeken. Munkája közben minden lépésénél ott leselkedik a halál a kenyérkeresőre, aki ha egyszer elnyomorodik, vagy jobb hazába költözik, mitévő lesz az árván maradt család? Egy több tagu családnak az állam által nyújtott nyugdíj, amint mondani szokás, élni kevés, meghalni pedig sok. A kisebb vállalatok pedig még olyan anyagi kárpótlásban sem részesítik a bányász-családot, mint az állam. Milyen nemes dolog volna az, ha a bányász és kohász tisztviselői kar nevelési segély-alapjával maga is képes volna enyhíteni tanulási segélyével egy özvegy anyának tehetséges fia neveltetése fölött érzett gondjait!

Sehol a világon nincsen ezek szerint olyan

szükség egy nevelési segély-alapra, mint a bányászattal és kohászattal, mint élethivatással foglalkozó hivatalnokok körében.

És ha szükséges, az arra való összeget elő is kell teremteni.

Ezzel eljutottunk a második kérdéshez.

A négyes bizottság aggodalmát fejezte ki afölött, hogy az alap létesítésére irányuló törekvés nem fog járni a kívánt eredménnyel. Arra is rá kívánt mutatni, hogy az egyesület anyagi erőinek illetően való szétforgácsolása az egyes alapok létesítésével idejét bizonytalan időre odázza el.

A bizottságnak, első tekintetre úgy látszik, igaza van. De legyen szabad nekünk itt néhány állítást megkockáztatni.

Igen szép dolog az, hogy az egyesületnek szoboralapja van, amelyből maradáno érdemeket szerzett tagjainak követendő példaként ércemléket szándékozik állítani. A hála és elismerés ritka emberi vonás, annál szebb az egyesülettől, ha megboldogult, kiemelkedő tagjainak ilyen módon is adózik. Távol legyen tőlünk, hogy ezt a törekvést le akarnók kicsinyelni. De véleményünk szerint a szobor-emelésben igen jelentős szerepe van az élők személyi hiúságának. Az egyesület sokkal nemesebben tenne, ha az aránylag drága és sokszor rosszul sikerült szobrok helyett *nagyjainak emlékére alapítványokat tenne. A szobor alapot be lehetne olvasztani a nevelési alapba.* Egy szaktudós nevével nevezett nevelési alapítvány méltóbban és jobban is megőrizné az utódok számára a kiváló ember nevét, mint esetleg valamelyik bányászati középület szegletében fölállított, a kortársakat netán haragra ingerlő elmintázott szobor. Ilyen módon az egyesület két törekvése egy célban omolna egybe és az anyagi erők szétforgácsolódását is meg lehetne akadályozni. És mi azt hisszük, hogy azok a megboldogult, életükben többnyire szerény szaktudósok szelleme is örömebb látna *szoborkák* helyett nevéket viselő tanulmányi ösztöndíjakat, lemosolyogva ránk onnan, „amaz ismeretlen tartományból“

A szobor-alap gyűjtésének sikertelensége tehát nem lehet intő példa a nevelési segély-alap létesítésére vonatkozólag. Hasonlag nem lehet a nevelési alap létesítése ellen fölhozni a házalap lassu szaporodását sem. A körmöcbányai osztály helyesen mutatott rá, hogy a nevelési alap létesítése s ezzel kapcsolatban az érdemesek és rászorultak segítése inkább utat talál a szivekhez és megnyitja a zsugorin bezárt erszényeket, mint a szobor, vagy a házalapra való gyűjtés.

Mi a leghöbbsen kívánjuk, hogy az egyesületnek mennél hamarabb legyen egy méltó otthona, amelybe hisszük, minden tekintetben friss és termékeny szellem fog beköltözni az egyesületnek, mint egésznek és tagjainak boldogulására, mégis azt mondjuk, hogy talán a tagok maguk sem érznek úgy vele a házalat, mint a nevelési alappal. A házalat a vidéki tagok

hajlandók úgy tekinteni, mint amelyik első sorban a pesti és környékbeli tagoknak nyújtana előnyöket. A nevelési alap létesítése pedig *egy neme az önbizottságnak* s véleményünk szerint arra még az annyira igénybe vett tagok is szívesen fognak adakozni. Csak nem kell aggodalmaskodni! Aztán a nevelési alap javára sokkal szélesebb alapon lehet megindítani a gyűjtést, *olyan forrásokat és olyan módokat lehet igénybe venni a nemes cél érdekében, amilyeneket a házalap öregbítésénél lehetetlen volna igénybe venni.*

A nevelési segélyalap tehát létesíthető, csak *egész szívvel hozzá kell ahhoz látni.* A létesítését, a szükséges összeg előteremtését azonban nem szabad kizárólag a pénzügyminisztériumtól várni. Nekünk, magyaroknak, mégvan az a rossz szokásunk, hogy mindent az államtól várunk. Ha egyszer a nevelési alap megteremtését a minisztériumtól várjuk, akkor abból belátható időn belül nem lesz semmi. Az állam jogosan mondhatja, én a családi pótlékkal, a nyugdíjreformmal és a bányászati ösztöndíjakkal megtettem mindent. Az egyesületnek azokat a tagjait, akik közel állanak a pénzügyminisztériumhoz, meg nem kell szünni kérni, hogy minden befolyásukkal eszközöljék ki a magas minisztérium erkölcsi és anyagi támogatását s ez utóbbit legalább olyan mérvben, amint azt a körmöci osztály szabályzat-tervezete 3 §-ának 2 pontjában célozza.

Az alap összehozásának sikere első sorban az ügyes és mennél szélesebb körben való agitációtól függ. Azért meg kell alakítani mennél előbb a körmöci osztálytól javasolt *propaganda-bizottságot.* Ebbe a bizottságba mentől több vidéki tagot kell beleválasztani, mert a vidéki akciótól több eredményt lehet várni.

Ahol a mulatók között egyetlenegy bányász, vagy kohász van jelen, adakozásra kell föl hívni az örvendezőket. Nem szabad elmúlnia egyetlenegy bányász-, vagy kohász-mulatságnak, egyetlenegy kongresszusnak, ahol a nevelési alap perselye körül ne járna. Meg kell nyerni az ügynek a szakhoz tartozó mindkét nembeli ifjúságot, amelynek idealizmusa és fáradhatatlan agitálóképessége jelentékenyen előbbre viheti az ügyet.

A körmöcbányai osztály megmutatta a példát, hogyan lehet ebben az anyagilag silány és szellemileg csüggedő, fásult napokban is egy nemes eszme érdekében eredményt elérni. Másfél hónapon belül egymaga 800 koronát gyűjtött a nevelési segély-alapra.

Ha mindenki, akinek a bányászathoz és kohászathoz valami kis köze van, úgy megteszi kötelességét, mint a körmöciek, akkor rövid időn belül létesülni fog a nevelési alap. De ha évek kellenének is az alap megteremtésére, vajjon nem megérdemli-e a cél az elérésére fordított fáradtságot?

A kitartó agitáció kell, hogy meghozza a gyűlölcset

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(929/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

A nevelési alap megteremtésénél szükségünk van a hivatalnokok filléreire és a bánya- és kohóvállalatok adományaira. És mi hisszük, hogy a bánya- és kohóüzleteken nyereszkesedő tőke nem fog elzárkózni a nevelési alaphoz való anyagi hozzájárulástól. A tőkének meg kell gondolnia, hogy a nevelési alap létesítése neki is érdeke, mert az abból jövő nevelési segélylyel esetleg éppen az ő hivatalnokai közül fog egy fel szabadulni a nyomasztó gondoktól, másrészt pedig talán azokat az árvákat fogják belőle taníttatni, akiknek neveltetése erkölcsileg éppen a tőkét kötelezné.

Mi a legnagyobb elismeréssel emlékezünk meg a körmői osztálynak a nevelési alap létesítése körül végzett munkájáról és állítjuk, hogy az alap létesítéseinek eszméjével eddig a legnemesebb, a leginkább közérdekű és emberileg a legszebb gondolatot vetette bele az egyesület lomhánfolyó életébe. És hisszük azt, hogy ha az alap megvalósul, a körmői osztály mélyengondolkodó, érző szívé és a hivatalnoknyomorúságot megérintő tagjai az ügy iránti lelkes munkájukkal *ércnél maradandóbb emléket* állítottak maguknak az utókor előtt.

Nálunk egy sajnos gondolattól még igen messze esik annak megvalósítása. A különféle egyesületeket nálunk legtöbbször csak a személyi érvényesülés terének tekintik. Az egyesületek érdekében való önzetlen munkálkodás nálunk ritka. Annál kimagaslóbb a körmői osztály tagjainak meghatározó és önzetlen munkája.

A nevelési alapot elő kell teremteni mennél rövidebb időn belül.

Tudjuk, hogy ennek a munkának sok csüggedés, főleg aggodalom, meg nem érdemelt gáncs és talán sok még váratlanul előbukkanó akadály áll majd útjába, de ezeken keresztül lehet és keresztül is kell gázolni.

Bizunk abban, hogy e nemes munkában a körmői osztály lankadatlan buzgalommal fog példaként elől állani.

És hisszük, hogy nem egészen egyedül

HAZAI HIREK.

Kitüntetés. Ófelsége *Nigrinyi* Márton dolhai vasgyári könyvelőnek, sok évi hű szolgálata elismerésül, az arany érdemkeresztet adományozta.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Kósa* István mázsaszkütdet, a marosújvári m. kir. főbányahivatalnál, a XI. fizetési osztályba mázsatisztító az aknaszlatinai m. kir. főbányahivatalhoz nevezte ki.

Esküvő. *Baron* Imre, a Mák. fiatal, tehetséges anyagbeszerzési osztályfőnöke, április 6-án tartja esküvőjét *Szántó* Erzsivel.

Eljegyzések. *Helm* Viktor zólyombrezói m. kir. vasgyári hivatalnok eljegyezte *Olleriny* Irmát Kisgaramról. — *Kring* Ede zólyombrezói m. kir. vasgyári hivatalnok eljegyezte *Szabó* Annát Nyíregyházáról.

A földgáz, petroleum és az angolok. Az erdélyi földgázzal kapcsolatban csak tervekről és végnélküli tárgyalásokról szivárognak ki hírek a minisztériumból. Ezt megszoktuk már. A sűrű alapítási hírek mellett azonban a kincs értékesítése terén ma is ott vagyunk, ahol körülbelül a források felfedezése idején tartottunk. Illétkes helyen most sűrűn hivatkoznak a súlyos külpolitikai bonyodalmakra, amelyek minden gazdasági akciót megbénítanak. A gazdasági válság már nem tarthat soká s ha csak ez állja útját a földgáz akciónak, akkor nemsokára hozzá kellene fogni az ipartelep felállításához. Attól félünk azonban, hogy ez

a nagy gazdasági válság megszűnése után sem fog bekövetkezni.

A tárgyalások természetesen folynak tovább; legujabban az angolok vannak soron. A londoni „British and Foreign Investment and Security Trust” ajánlatot nyújtott be — tudvalevő dolog, mely oldalról? — a pénzügyminisztériumhoz a földforrások bérbévétele tárgyában s a minisztérium természetesen tárgyalásba bocsátkozott az „angolokkal”. Nem tudjuk, mivel nyerte meg az Investment and Security Trust a minisztérium bizalmát s egyáltalában érdeklődött-e újabban is a minisztérium a társaság megbízható volta után. Az iszacsali angolok annak idején az összes angol lapokban elhelyezett önreklámjaikkal igyekeztek bizalmat kelteni. A tőkét sikerült is előteremteniök; a rövid tény az, hogy a petroleum-kutatási akció eredménye nem áll arányban azon összegekkel, amelyeket az állam e célra fordított. Az iszacsali olaj csak a lapok hasábjain tör a napvilágra, a valóságban azonban csak az állam pénze folyik el.

Ujabb munkásházak Petrozsényben. Az államkincstár az időn újabb 30 munkásházat épített Petrozsényben, mert a már meglevők kevésnek bizonyultak. A vízvezetési munkálatok is folyamatban vannak s augusztus végére befejeződnek.

A Magyar és galíciai naphtaipar r. t., amely a Budapesti bankgyesülettől a Magyar általános hitelbank égisze alá került, nagy veszteségeinek eliminálása céljából még a múlt évi augusztusban elhatározta, hogy 4.375.000 K alaptőkéjét a 175 K n. é. részvényeknek 20 K-ra való lebélyegzésé által 500.000 K-ra szállítja lo. Ezt a tőkeleszállítást a társaság most hajtja végre.

A Máv. szene. Megírtuk, hogy a Máv. igazgatósága 840.000 tonna szén szükségletének biztosítására árlejtést hirdetett. A szükséges szénmennyiség szállítására határidőül 1913 április 1-től 1914 március 31-ig terjedő időt állapítottak meg. Beérkezett 27 ajánlat s az ajánlkozók összesen három millió tonna szén kináltak megvételre. A Máv. igazgatósága már átszámította az ajánlatok egy részét s egyelőre csak a porosz és angol szénajánlatok ügyében történt döntés. Megbízást kaptak és pedig három évre, évenként a következő mennyiség szállítására: Friedländer Manó, Berlin 12.200 waggon. A Magyar általános hitelbank 6000, Perl D., Bécs 5000, Salamon Jakab és társa, Budapest 4000, Guttman testvérek, Bécs 2500, Königer Károly és fia, Bécs 2400, Steinitz testvérek, Borszló 500, Schön Oswald és társa, Bécs 300, továbbá a Kelet-tengeri és Atlantica tengerhajózási társaságok egyenként 2500 waggon angol szén szállítására. A magyar bányaműveknek mintegy 500 000 tonna szén szállítás jut. Erre vonatkozólag azonban csak később fog dönteni a Máv. igazgatósága.

Bányaadó. A hivatalos lap március 30-iki száma közli a pénzügyminiszter körrendeletét az egyenes adóknak az 1913. évre vonatkozó kivétéso tárgyában. A bányaadóról szóló 1875. évi XXVII. t.-cikk érvényben marad. A körrendelethez a bányaadó alá tartozó jövődelmek tárgyában a következő hirdetményi mintát esatolták:

Bányaadó tárgya az a jövedelem, mely a bányamivvelésből és a hozzátartozó iparágak üzletéből ered.

A bányaadó csak a mivelés alatt álló bányák után vetendő ki.

Ez az adó rendszerint a mű tulajdonosa, vagy a bányatörvény szerint a mű vezetésére jogosítottak, vagy meghatalmazottjaik vallomása alapján az 1875. évi XXVII. t.-7. §. rendelkezésének megfelelőleg állapítatik meg.

A bányaadónál a mű tulajdonosa, vagy a bányatörvény szerint a mű vezetősére jogosítottak, vagy meghatalmazottjaik vallomást adni s ehhez az adóévet megelőző 3 évi, amennyiben pedig az illető mű annyi éven át még fenn nem állana, az annak megkezdésétől számítandó időre készített mérleget csatolni tartoznak.

A bevallásokat külön kell tenni

- a) minden oly műről, mely vasat vagy kőszén termel;
- b) minden oly műről, mely egyéb ásványok termelésével és feldolgozásával foglalkozik;
- c) az önálló segédvájásokról.

Megengedtetik azonban, hogy egy és ugyanazon vállalkozó — legyen az magánszemély vagy társulat — a fentemlített a), b), c) alatti egy-egy csoportbeli és egy bányakapitányság területében fekvő, összes egész műveinek bevételét és kiadásait a tiszta jövedelem meghatározása céljából összesíthesse.

A vallomások csatolmányaikkal együtt 1913. április hónapján nyújtandók be.

Mindazok az adózók, kik a bányaadó alá tartozó jövedelemforrásukat az államkincstár megrövidítésére irányított szándékból az adókötelezettek és adótárgyak összeírása alkalmával akár szóval, akár írásban valótlanul mondják be, vagy eltitkolják, avagy vallomásukat bizonyítbatólag hamisított adatokra alapítják, az adótárgynak egészben vagy részben történt eltitkolásával elkövetett jövedéki kihágás miatt az 1909. évi XI. t. c. 93. §-a értelmében büntetendők.

Kelt

A m. pénzügyigazgatóság.

Közgyűlések. A *Láng L. gépgyár r.-t.* április hó 15-én Budapesten tartja rendes évi közgyűlését. Nyereség- és veszteségszámlája Veszteség Munkabérek, tisztí fizetések és egyéb üzemi és üzleti költségek 2,699.950.96 K. Kamatok 170.985.70 K. Adók és illetékek 42.962.17 K. Értékesítkezési tartalékalap javadalmazása 300.000.— K. Nyereség 207.531.21 K. Főösszeg 3,421.429.44 K. Nyereség Gyártási jövedelem 3,409.119.65 K. Adómentes kamatok 9009.79 K. Házbérjövdelem 3300.— K. Főösszeg 3,421.429.44 K.

Az *Egyesült gömöri magnezit r.-t.* április hó 15-én Budapesten tartja rendes évi közgyűlését. Veszteség-nyereségszámla. Kiadások Hasznabérek 16.468.55 K. Gyártási költségek 420.807.45 K. Kamatok 25.748.— K. Nyereségegyenleg 43.380.07 K. Összesen 506.424.07 K. Bevételek 1911. évi nyereségáthozat 2548.19 K. Áruszámlán 503.875.88 K. Összesen 506.424.07 K.

Az *Ujlaki Tégla- és Mészégető r.-t.* múlt héten tartott rendes évi közgyűlésén elhatározta, hogy az alapszabályszerű leírások után részvényenként 12 korona osztalék fizetessék ki. A szolvénny április 1-től kezdve a Mercur váltóüzleti r.-t.-nél kerül beváltásra. Az igazgatóságba új tag gyanánt beválasztották Berger Mórt, a Mercur váltóüzleti részvénytársaság igazgatóját.

A *Magyar brikettgyár r.-t.* április 21-én tartja rendes évi közgyűlését.

Az *Általános műszaki r.-t.* április hó 7-én tartja rendes évi közgyűlését. Nyereségszámlája: Tartozik Üzleti költ-

ségszámla 28.738.12 K. Jutalék 9686.03 K. Tisztifizetések 22.713.— K. Utazási költség 42.764.83 K. Kétes követelések 5097.22 K. Összesen 108.999.20 K. Követel: Áruszámla 104.214.57 K. Veszteség 4784.63 K. Összesen 108.999.20 K.

Az *Általános magnezit r.-t.* április hó 13-án Budapesten tartja rendes évi közgyűlését. Nyereség- és veszteségszámlája: Tartozik Üzleti költségek és munkabérek 732.038.30 K. Általános költségek és tisztí fizetések 261.076.09 K. Elsőbbségi kötvénykamat 6600.— K. Értékesítkezési 185.000.— K. Egyenleg mint nyereség 219.245.42 K. Összesen 1,403.959.81 K. Követel Nyereségáthozat 1911-ről 22.373.48 K. Magnezit-számla 1,381.586.33 K. Összesen 1,403.959.81 K.

A római földrajzi kongresszus magyar résztvevői. A nemzetközi földrajzi kongresszusra egybegyűlt magyar tudósok alaposan kiveszik részüket a kongresszus munkájából. *Lóczy Lajos* dr. a Földtani Intézet igazgatója a Balatonról tartott előadást, *Kövesligethy* tanár a toktanikus földrengek tudományos észleleteit ismertette olasz nyelven. *Cholnoky* Jenő tanár két előadást tartott német nyelven a Nagy Magyar Alföld tudományos kutatásairól. *Teleki Pál* gróf francia nyelven beszélt Magyarország kartografiájáról az Alföld-bizottság munkájának keretében. *Erődi Péter* dr főigazgató ismertette a földrajz tanítását hazánk tanintézeteiben. A kongresszus április 3-án fejezte be munkásságát. Most a kongresszisták Olaszország különböző vidékeit járják be.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület igazgatótanácsa április 7-én, választmánya április 8-án tart rendes ülést az egyesület helyiségeiben. Tárgyalásra kerülnek: Katona Lajos okleveles kohómérnök beadványa. — Minisztériumoktól az egyesület beadványaira érkezett leiratok. — Meghívó a kanadai geológiai kongresszusra. — Meghívó a II. nemzetközi mentésügyi és baloset elhárítására vonatkozó kongresszusra. — A szoborbizottság munkálatának folytatására vonatkozó intézkedés tárgyalása. — Igazgatótanács és választmány tagjaitól beérkezett javaslatok az alapszabályok módosítása ügyében. Osztályvélemény a bányászati munkaközvetítés ügyében. Beérkezett vélemények a nevelési alap létesítése ügyében, stb.

Bánya közgyűlés. A nagybányai bányakapitányság az ilobai Hannó Jakab bányatársulat részvényeseit április 27-évi közgyűlésre hívja össze.

A földgáz első értékesítője meghalt. A földgázt már ez előtt husz esztendővel is felhasználták ipari célokra. Csanádapácán a község jegyzője *Faludy* Károly ez előtt két évtizeddel egy ártézi kut furása közben akadt földgázra, amelyet, gyakorlati értékét felismerve, malom hajtására használt fel. Később fűrészgárat is létesített földgázüzom-mel. A földgáznak ez az első értékesítője a napokban hunyt el hivatalában.

Feloszlik a sárgaréz-kartell. A monarchia sárgaréz-kartelljében állandóan dultak az egyenetlenségek, amelyek végül a kartell teljes felbomlására fogtak vezetni. A legutóbbi ülésen elhatározták, hogy az április 8-iki közgyűlésnek a kartell feloszlását fogják javasolni. Ezt minden valószínűség szerint el is határozzák.

Brunner I. L. és Társa

gép, szerszám, műszaki és elektro- Budapest, VI., Teréz-körút 19.
 □□ technikai nagykereskedés □□

Egyike a legrégebb, legnagyobb és legpontosabb cégeknek. Évtizedek óta szállítója a kincstári bányáknak és vasműveknek, a cs. és kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, a m. kir. államvasutaknak, a m. kir. posta- és távírdának, valamint számos magánüzemnek. 1913/14. évi nagy árjegyzékünket komoly vevőknek szívesen küldjük. Sürgőncím: Brunnerit, Budapest.

Szénbányák fuziója címen múlt számunkban mi is regisztráltuk azon téves hírt, amely szerint a Magyar általános köszénbánya részvénytársulat és a Salgótarjáni köszénbánya részvénytársulat fuzionálna. Mint most a legkompetensebb oldalról értesülünk, a két vállalat között ily irányú tárgyalások nem voltak, jelenleg sem folynak s így a lapokban megjelent személyi kérdésekről abszolúte nem lehet szó.

A Motoren-Fabrik Oberursel Akt.-Gs. oberurseli céget őfensége, Henrik németalföldi herceg több órai látogatásával tüntette ki. A fenséges vendég Blumenthal igazgató kalauzálása mellett megtekintette a műhelyeket s különösen leküzdött érdeklődését a holland gyarmatok részére készült motor-lokomotivok.

A Maschinenfabrik „Westfalia“ Akt.-Ges. gelsenkircheni cég prospektusára hívjuk fel olvasóink figyelmét. A melléklet, amelyet múlt heti számunkhoz csatoltunk, művészies képekben mutatja be a világhírű cég ütc működő furógépét és a speciális gyártmányu „Westfalia“ furókalapácsot, amely speciális konstrukciójánál fogva sűrített levegővel, vagy ha ilyennel nem rendelkezünk, *gőzzel is működtethető*. Az eredményeket, amelyeket gőzizmommal elérték, felülmúlhatatlanok. A cég minden célra és lognagjobb teljesítőképességű pneumatikus közotmegtömőkítő gépeket is gyárt.

Pályázatok. A kir. József műegyetem *geodéziai tanszéke* nyilvános pályázatot hirdetnek. A tanszékekkel évi 6000 K fizetés, 400 K személyi pótlék, továbbá öt évenként 800—800 K-val emelkedő legfeljebb 4000 K korpótlék, valamint 2000, illetőleg a 3. korpótlék esedékességétől kezdődőleg évi 2500 K lakáspénzzel van egybekötve. A selmecbányai m. kir. bányaaigazgatóság a fémhányászati tisztviselők létszámában üresedésbe jött *segédmérnök*i állásra pályázatot hirdet. — A nagyági m. kir. bányaműigazgatóság a Ferencz József-altáró bányaosztálynál (Felsőcsertés) *bányatorvosi* pályázatot hirdet.

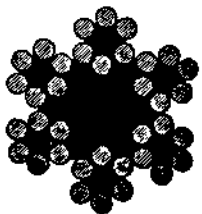
A Beocsini cementgyára. A Beocsini cementgyári Ünió r.-t. az 1912. évi zárószámadásában a 8 millió K-ról, 8,800.000 K-ra emelt alaptőke mellett 3,334.917 K tiszta nyereséget mutat ki, ami az alaptőke csaknem 38% os kamatozásának felel meg. Ezen nyereségben azonban csak a sellypi és a beocsini cementgyarak nyeresége foglaltatik. A zsolnai és lédeci portland-cementgyárak 541.942 K nyereséget értek el a múlt évben. A lédeci gyár a múlt évben olvadt be a zsolnai gyárba és ez az első közös mérlege a két vállalatnak. 1912. évi mérlegében 2 millió K-ról 5 millióra felemelt alaptőke mellett 541.942 K tiszta nyereséggel számol el az előző évi 269.458 K-val szemben. Az osztalék, mint a múlt évben, 16 K = 8% lesz. Nem hozta még nyilvánosságra mérlegét a Beocsini horvátországi cementgyára, a Croatia, amelynek Zágrábban van a gyára. A múlt évben ez is kielégítő eredménnyel dolgozott, úgy hogy sikerülni fog az idei nyereségből az előző évi mérlegben kimutatott veszteség java részét leírni.

✠ KÜLFÖLDI HIREK. ✠

A galíciai káli-telepről. A galíciai *Kalusz* vidéki káli telepek kiaknázására nagy részvénytársaság van alakulóban. A vállalat koncessziót nyerno egész Galícia területén a káli bányászataira. A részvénytőket 6 millió K-ra irányozták elő, de szükség esetén 9 millió K-ra emelik fel. A Prager Tagblatt nemrég hosszabb cikket hozott a káli kérdéstről, amelyben igen behatásos és optimisztikusan tárgyalja az alakuló részvénytársaság ügyét. A cikk szerint Kaluszban az utóbbi időben évenként mintegy 50.000 hl. természetes é. 140.000 hl. mestorséges sóoldatot termeltek, ezenkívül mintegy 50.000 métermázsza sóbriquettet és 140.000 métermázsza kainitot termeltek. Az új vállalat megalakulása nagy jelentőséggel bír Galiciára, Ausztria mezőgazdaságára és végül Németország káli iparára. Megemlítendő, hogy a német káli syndikátus néhány évvel ezelőtt mindent elkövetett, hogy az osztrák pénzügyminiszternél kieszközölje az engedélyt a galíciai gazdag káli telepek kiaknázására. A syndikátus sok milliót ajánlatát azonban nem fogadták el, a minisztérium elsősorban az osztrák tőkére kíván tekintettel lenni a koncesszió megadásánál.

Hogy Ausztriára nézve mily fontossággal bírnak a galíciai kálisó telepek, az kitűnik a statisztikai adatokból: Ausztria-Magyarország 1912-ben 977.213 métermázsza kálisót hozott be 7.3 millió K értékben. Az új vállalat különben nemesak a nyersanyag bányászataira, hanem a nyers termékek feldolgozására is be fog rendezkedni s e célból Kaluszban és más városokban vegyi gyárakat épít. Hogy mily jelentőséggel bír a vállalat Ausztria mezőgazdaságára nézve s hogy mily hatalmas ellenfele lesz a német káli syndikátusnak, az kitűnik azon adatból is, melyek szint Kaluszban magában 80 millió qu. legjobb minőségű kálisó van feltárva. Az anyag minőségére nézve elég megjegyezni, hogy kálitartalma nagyobb a strassfurti kálisóénál. Az eddigi kutatások szerint a kaluszi feltárt kálisón kívül Galiciának egyéb vidékein is megismerhetetlen tömegű kálisó telepek vannak. Az új vállalat tehát évtizedek múlva sem fogja a jelenleg felkutatott sőt kifejthetni.

Ezeket írja többek között a Prager Tagblatt, amelynek cikkére a Berliner Börsen Curir felel, illetve ennek útján a német káli syndikátus. Hogy mily kevés jelentőséggel bírnak a cikkben mondottak, kitűnik abból is, — írja a Börsen Curir — hogy a cikk egyik főargumentuma minden alapot nélkülöz. A cikknek nem lehet egyéb célja, mint a syndikátus nyugtalanítása. Nem felel meg a valóságnak, hogy a német syndikátus valaha kísérletet tett volna a galíciai káli telepek koncessziójának sok millióért való megszerzésére. Ami a többi állítást illeti, tény hogy az utóbbi években mintegy 140—170.000 qu. carnallit került Kaluszba a galíciai piacra. Beavatottak azonban tudják, hogy ez a carnallit a termésnek többet ártott, mint használt. Tulozottak a minőségre vonatkozó adatok is. A geológusok,

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

**Olomkábelek. ⚡ Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonítvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/869/24.)

akik a Kalusz környékbeli káli telepeket megvizsgálták — köztük *Niedzwiedzki* dr tanár, egészen más eredményre jutottak. De ha a vállalat valóban rendelkezne magas százaléku kálisóval, amely rentabilissé tenne nagyobb gyártelepet, nem tehető fel, hogy az osztrák kormány az alakuló vállalat érdekében vámmal nehezen meg a német kálisónak Ausztriába való bevitelét.

Ezeket írja a Berliner Börsen Curir, nagy megkönnyebbülésére a német káli syndikátusnak.

FURÓ GYÉMÁNTOK
CARBON ÉS BOORT
gyémántok ipari célokra.

EHRMANN & BAHLSEN
London E. C., 18. 19. & 20. Holborn Viaduct.
Sürgöny-cim: **Bahlson London.**
(3315/722/52/11.)

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKWIRTSCHAFT.

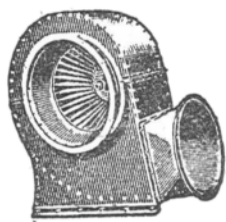
Das Montanwesen Bosniens zeigt Jahre 1912 einen erfreulichen Fortschritt, was von umso grösserer Bedeutung ist als die Entwicklung dieses Produktionszweiges auf die Finanzen des Landes von nicht zu unterschätzendem Einfluss ist. Im Vordergrund dieser Betriebe stehen die Kohle- und Eisenwerke. Die Kohlenwerke waren teils wegen der im Frühjahr infolge der grossen englischen Streiks bestandenen guten Konjunktur, die eine in bedeutendem Masse erhöhte Exportbetätigung nach der Adria zulies, teils wegen des wachsenden Kohlenkonsums der Inlandindustrie, teils durch den im Herbst entstandenen Mehrbedarf der bosnisch herzegowinischen Bahnen und schliesslich auch durch die frühzeitig eingebrochene kalte Witterung sämtlich gut beschäftigt, Alle haben gegenüber dem Vorjahre eine erhöhte Produktion zu verzeichnen. In Bezug auf die Beschürfung von bisher unerschlossenen Kohlenvorkommen in den holzarmen Gegenden in der Nähe von Mostar und Livno wurden heuer *umfangreiche Arbeiten* in Angriff genommen, die im Laufe des Jahres 1913 einem erfolgreichen Abschluss gelangen dürften. Das der Vareser Eisenindustrie A.-G. gehörende und im Betriebe der Landesregierung stehende Eisenwerk Varos hat heuer abermals einen bedeutenden Aufschwung genommen. Es betrug die Erzeugungen

		1912		
		Meterzentner		
Erze	1,397.730	1,567.730	+	170.000
Roheisen	452.210	532.210	+	80.000
Eisenware	58.310	62.710	+	4.400

Es wurden Vorbereitungen getroffen um pro 1913 die Erzausfuhr bedeutend erhöhen. Die von der Landesregierung verwaltete Gewerkschaft „Bosnia“ unterhält einen befriedigenden, gegen das Vorjahr stärkeren Export von Mangan- und Chromerzen aus ihren Bergbauen Cevljanovic und Dubostica. Das Eisenwerk Zenica arbeitete infolge günstiger Konjunktur sehr flott, und zeigte auch die Tätigkeit der Salinen in Tuzla erfreuliche Resultate. Abgesehen von den eigentlichen Objekten der Montanindustrie Bosniens und der Herzogowina, also Erzen, Kohlen und Salz, hat die volkswirtschaftliche Verwertung sonstiger mineralischer Rohprodukte im Jahre 1912 zwar nur geringe effektive Fortschritte gemacht, es wurden jedoch mehrere einschlägige Industrien angebahnt. Es gilt dies vor allem von der Zementfabrikation, für welche die Landesregierung Konzerteile hat, deren Realisierung im Zuge ist. Dieser Industriezweig sieht bei dem aus Anlass der bevorstehenden umfangreichen Eisenbahn- und sonstigen baulichen Investitionen zu gewärtigenden riesigen Zementverbräuche einer sehr gedeihlichen Zukunft entgegen. An der dalmatinischen Grenze bei Tiskovac, dann in Mittelbosnien in den Bezirken Bugojno und Travnik wurden Vorarbeiten zum Betriebe von Marmorbrüchen angeeignet und auch anderen nutzbaren Gesteinen Bosniens und der Herzogowina fängt das industrielle Interesse an sich zu zuwenden, so dass wohl mit einer baldigen ausgedehnteren Verwertung der hierländigen Nutzgesteine gerechnet werden darf. Die Essexitpflasterwürfelzeugung am Komar hat eine weitere Ausgestaltung erfahren, obwohl der Absatz noch zu wünschen übrig lässt, was in noch höherem Masse von der Granitwerksteingewinnung bei Kobas gilt.

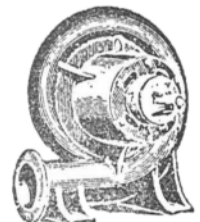
Ablieferung der maschinellen Einrichtung für die bulgarische Zuckerfabrik. Die Kriegswirren auf dem Balkan und die damit verbundenen Verkehrshindernisse für den Transport von Zivilgütern haben die Errichtung der bulgarischen Zuckerfabrik verzögert. Die maschinelle Ausrüstung der Fabrik im Gesamtgewicht von 400 Waggon musste längere Zeit bei der Maschinenfabriksgesellschaft vormals *Breitfeld, Danek u. Co.*, welche mit der industriellen Einrichtung der bulgarischen Zuckerfabrik betraut war, lagern, da die Transportmöglichkeit nicht gegeben war. In der letzten Zeit ist nun, wie wir hören, ein Teil der Maschinen nach Bulgarien gebracht und mit der Montierung begonnen worden.

Offertausschreibung für den Gaszentralebau in Sarajevo. Das österreichische Handelsmuseum teilt unter Bezugnahme auf die seinerzeitige Veröffentlichung mit,

Blackman
ventilátorok,
exhaustorok,
fuvók minden célra

Szellőző,
szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3793/a 863/24]

Telefon: József 26—56.

dass der Termin für die Einbringung der Offerten für den Bau und Betrieb der städtischen Gaswerke in Sarajevo laut Kundmachung des Stadtmagistrats von Sarajevo vom 1. April auf den 14. April derschoben wurde.

Herabsetzung der Petroleumpreise. Die österreichischen Petroleumraffinerien haben die Petroleumpreise um etw. 1 Krone per 100 Kilogramm herabgesetzt, und $36\frac{1}{2}$ Kronen Frachtbasis Oderberg. Die Preisermässigung wird mit dem der Saison entsprechenden schwachen Konsum motivirt.

Trifailer Kohlenbergwerk. Der Verwaltungsrat der Trifailer Kohlenbergwerksgesellschaft wird der Generalversammlung vorschlagen, eine *Dividende* von 5 Prozent zu zahlen. Im Vorjahre wurde keine Dividende verteilt. Der Generalversammlung wird auch der Antrag unterbreitet werden, das Aktienkapital von 98 auf 196 Millionen Kronen zu erhöhen.

Gerüchte über eine Fusion zweier Bergwerksaktiengesellschaften. Nachdem wir uns über die in ungarischen Blättern verbreiteten Nachrichten wegen einer Fusion der Salgótarjánier und Ungarische Allgemeine Kohlenbergbau-Aktiengesellschaft eingehend informiert haben, erfahren wir von kompetentester Stelle, dass hiervon nie die Rede war noch ist und diese Gerüchte, somit auch die damit in Zusammenhang, gebrachten persönlichen Fragen, jeder Grundlage entbehren.

KÖNYVSZEMLE.

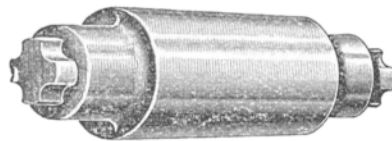
A Magyar vasművek és gépgyárak országos egyesületének évkönyve. A vas- és gépiparunk közgazdasági érdekképviselete és a gyáripari munkaadók legerőteljesebb szervezete most adta ki az 1913. évi évkönyvét. Az idei évkönyv 18 ivnyi hatalmas kötet, amely részletesen beszámol az egyesület, valamint a munkásügyi szervezet működéséről, a vas- és gépipar gazdasági helyzetéről, közli továbbá Méhely Kálmán gépészmérnök, egyesületi vezértitkárnak az egységes gyári munkarend, a munkabérstatisztika, a dolgozni kívánó munkások védelmének problémája, a munkabérfizetési rendszerek és a Taylor-féle gyári üzemvezetés kérdéseit felölelő tanulmányait. Nagyon használható a vas- és gépgyári vállalatok címtárának az évkönyvben található összefoglalása, amelynek végeredményei szerint az egyesülethez 83 gyár-

vállalat tartozik 88.000 alkalmazottal 97.000 lóerőnek megfelelő hajtóerővel. Az egyesület az utóbbi években, de különösen a legutolsó év folyamán hatalmas lendületű fejlődésnek indult s ma már az összes szakmába vágó nagyobb vállalatokat magában foglaló és az egyesületben képviselt vállalatok által alkalmazott munkáslétszámban, valamint hajtóerőszámban hatalmas gyarapodást mutat.

Walzen-Fabrik Gesellschaft m. b. H.

Aussig a. d. Elbe

A Walzengiesserei vorm. Kölsch & Cie., Akt.-Ges. Siegen in Westfalen fiókja.

Öntöttvas hengerek 50.000 kg. súlyig, az ipar minden ágazata részére, legjobb, legcélszerűbb minőség, kifogástalan megmunkálás.

Különlegesség: KÉRGESÖNTÉSÜ HENGEREK. Egészen 1100 mm. átmérőig, 4000 mm. hosszúság mellett.

Évi termelés 16.000.000 kg. megmunkált henger.

Érdeklődések Brunovszky J. Pál magánmérnök, Budapest IV. Váci-u. 79. címre intézendők. (988/6/II.)

A 42551. számú, 1907. március 5-én kelt

Döngölő készülék

című szabadalom tulajdonosa, a szabadalom eladása, illetve gyakorlatba vétele céljából összeköttetést keres. Ajánlatok „W R. 8293” jelige alatt *Rudolf Mosse Wien I, Seibrstätte 2.* alá címzendők.

KAISER & Co. CASSEL

Levél cím: Kaiser & Co, Maschinenfabrik, Cassel 28

Sodronykötél-pályák

Függőpályák, villamos-függőpályák siklók, láncpályák, szállítóberendezések

Vezérképviselő Magyarország és Románia területére:

KLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2

(3273/763/52)

Maschinenfabrik H. & G. Grossmann

G. m. b. H., Dortmund

szállít: **Teljes lemélyítő-berendezéseket**, szállítógépeket, **szállítóvitlákat** sodrony- és szalagkötelekhez elektromos üzemmel; **különféle kábelek** (Dampfkabel, Friktionskabel, Handkabel), **szivattyuk**, **függő állványok** D. R. G. M., **redukáló ventilek** (biztos üzeműek), lokomobil kazánok egészen 130 m² fűtőfelülettel (bérelhetők is).

HUMBOLDT

Telefon 153—69.

Magyar géprészvénytársaság Sürgőnycim: Humboldtia.

Törzsház Coeln-Kalk BUDAPEST V., Visegrádi-utca 9.

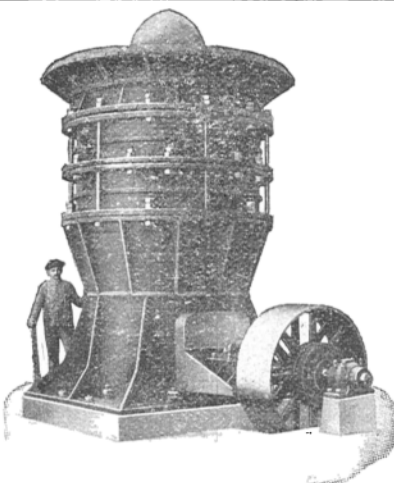
Aprítógépek

hengerművek, — kollerjáratok, kavicszuzó-berendezések.

Aknafagyasztó - berendezések.

Saját rendszerű

bánya ventilátorok

Tökéletes

vízemelések.

Gőzkazán — vízlisztító.

Csővezetékek

transzmissziók.

(928/43 II.)

Ha érdeklődik, ha rendel, sziveskedjék a »Bányára« hivatkozni.

N A Y és R Ó N A

Telefon

(1891 742/5.)

Műszaki nagykereskedés. - Gépműhely. - Faáru- és szállítóeszköz-gyár.

Központ: **Budapest, V., Alkotmány-utca 4.**

Taligák, szerszámok, szállítóeszközök bármily építkezés és iparüzem számára. Diaphragma-szivattyuk. Fecskendők. Emelő szerszámok. Vasuti szerszámok. Carbid lámpák. Fényszórók. — Felvonók. Tessék árjegyzéket kérni!